

Relatiegeschenken liggen soms gevoelig

Met het aannemen van relatiegeschenken kun je je op glad ijs begeven. Je hebt de schijn van belangenverstrengeling al snel tegen je. Het helpt als je werkgever hier duidelijke regels voor opstelt.

door: Gabor Mooij

Relatiegeschenken zijn vaak de leuke extraatjes van je werk. Toch is het niet altijd verstandig om deze cadeaus aan te nemen. Bijvoorbeeld als accepteren ervan de schijn opwekt dat je daardoor de geveer bevoordeelt. Ook kan je werkgever een negatief imago krijgen als jij en je collega's je teveel door zakelijke relaties laten 'bedanken' voor jullie werk. Een goed uitgangspunt voor het aannemen van relatiegeschenken is dat het geschenk passend moet zijn voor de verrichte prestatie en de relatie met de zakenpartner.

Gedragcode

Niet altijd kun je goed inschatten of je een geschenk wel of niet kan aannemen. Je werkgever kan daarover duidelijkheid geven met een schriftelijke gedragscode. Hierin staat in ieder geval:

- wat je wel en niet mag aannemen;
- de maximumwaarde van een geschenk dat je mag accepteren;
- onder welke omstandigheden je wel en geen relatiegeschenken mag aannemen;
- hoe controle plaatsvindt op het aannemen van cadeaus;
- de sancties bij overtreding van de gedragscode.

De gedragscode moet voldoende draagvlak hebben in je organisatie. Dat kan je werkgever bereiken door de ondernemingsraad of personeelsvertegenwoordiging te betrekken bij het opstellen ervan. Je werkgever doet er goed aan zijn personeel duidelijk te wijzen op de gedragscode en te stimuleren dat zij de code naleven. Dit kan het beste via de direct leidinggevende.

Voor het succes van de gedragscode is verder een open cultuur belangrijk waarbij werknemers 'durven' te melden dat ze een relatiegeschenk hebben ontvangen.

Daarnaast is het belangrijk dat je werkgever, leidinggevend en ook de medewerkers zelf zakenrelaties informeren over de gedragscode. De relaties komen dan minder snel met (te dure) cadeaus.

Opties voor het aannemen van relatiegeschenken:

- Medewerkers mogen helemaal geen geschenken aannemen. Dit is vooral aan te raden bij 'risicovolle' functies zoals bij de inkoop of een afdeling 'vergunningen'.
- Het personeel mag alleen relatiegeschenken tot een bepaalde waarde accepteren. Dure geschenken en de schijn van omkoping worden zo vermeden.
- Werknemers mogen cadeaus boven een bepaalde waarde accepteren maar moeten deze melden bij hun werkgever. Dat levert een grijs gebied op, want het hangt steeds van de situatie af wat de werkgever toestaat.
- De werkgever laat het personeel relatiegeschenken inleveren en verloot deze onder het personeel. Dit voorkomt dat bepaalde medewerkers altijd (meer) relatiegeschenken krijgen.

Relatiegeschenken bij de overheid

Ambtenaren moeten er vanwege hun maatschappelijke rol extra op letten dat ze zich 'integer' gedragen. Dit geldt ook voor het aannemen van relatiegeschenken. De overheid heeft een aantal manieren bedacht om te zorgen dat ambtenaren zich niet misdragen. Zo moeten ambtenaren bij het aanvaarden van hun functie beloven dat ze de gedragsregels bij de overheid nakomen. Daarnaast geeft de Ambtenarenwet aan dat overheidsorganisaties een beleid moeten voeren dat integer ambtelijk handelen bevordert. Ook moeten overheden zorgen dat ze een gedragscode hebben voor hun ambtenaren.

Verder geldt voor overheidsorganisaties een 'Modelaanpak basisnormen integriteit openbaar bestuur en politie'. Deze geeft aan dat een overheidsorgaan een regeling moet hebben voor het aannemen van relatiegeschenken en uitnodigingen. Deze regeling moet een meldplicht bevatten, die aangeeft

dat ambtenaren cadeaus moeten melden bij een persoon of dienstonderdeel in hun organisatie. Volgens de modelaanpak mogen ambtenaren geen geschenken of diensten van meer dan 50 euro accepteren.

Regels in het bedrijfsleven

Ook voor bedrijven zijn regels voor het aannemen van relatiegeschenken belangrijk. Het kan bedrijven geld kosten als medewerkers relaties bevoordelen van wie ze geschenken krijgen. Denk daarbij bijvoorbeeld aan een opdracht die niet gaat naar de goedkoopste partij maar naar een duurdere partij die een medewerker regelmatig leuke cadeautjes geeft. Daarnaast levert (de schijn van) omkoping een bedrijf snel een slechte naam op.

Uit de gedragscodes van verschillende bedrijven blijkt dat deze vaak de volgende regels en aanpak toepassen:

- Er geldt een maximumbedrag voor het aannemen van relatiegeschenken (bijvoorbeeld 50 of 75 euro).
- Het is niet toegestaan contant geld, cheques, waardebonnen en kostenvergoedingen te accepteren.
- Het is verboden geschenken privé aan te nemen.
- Medewerkers moeten geschenken (boven een bepaalde waarde of altijd) melden aan de leidinggevende, een toezichthouder of de directie. Die bepaalt dan of het geschenk gehouden kan worden of dat het wordt teruggestuurd.
- Het personeel mag geen geschenken aannemen van bedrijven die meedingen naar een opdracht van de werkgever.
- Voor uitnodigingen is toestemming van de leidinggevende of directie nodig.
- Werknemers mogen incidenteel een alledaags geschenk van geringe waarde aannemen zoals een fles wijn, een agenda of bloemen.
- Medewerkers informeren zakelijke relaties over hun gedragscode of herinneren hen eraan.
- Bedrijven verzamelen relatiegeschenken en verloten deze onder het personeel.
- Sancties bij overtreding van regels variëren van het teruggeven van geschenken tot overplaatsing, schorsing of zelfs ontslag op staande voet.

[Bronnen: Sshn – studentenhuisvester, Eneco - energiebedrijf, Woonvisie –woningcorporatie, Ballast Nedam - bouwbedrijf, GWS – schoonmaakbedrijf, TBI - vastgoed-, bouw- en techniekconcern, leden van Neprom – vereniging van projectontwikkelingsmaatschappijen]

Als een collega de gedragscode overtreedt:

- je collega wijzen op de overtreding;
- aangeven dat je de overtreding doorgeeft aan de leidinggevende als de collega dat niet zelf doet;
- een ernstige zaak (omkoping) direct melden bij de directie.

Praktijk

Wat zijn nu de praktijkervaringen van secretaresses met het aannemen van relatiegeschenken?

Verloting

“Onze receptionistes verzamelen meestal rond de kerst de geschenken. Ze worden verloot tijdens ons eindejaars-stamppotbuffet. Medewerkers leveren ongeacht de waarde relatiegeschenken altijd in, ook als ze deze thuis krijgen. Dit laatste valt natuurlijk niet altijd te controleren. Onze afspraken over relatiegeschenken staan in een huishoudelijk reglement. De medewerkers moeten toestemming van de directie hebben als zij ingaan op een uitnodiging. Wij moeten uitnodigingen ook melden aan de Stichting Beoordeling Integriteit Bouwnijverheid (SBIB). Dit geldt ook voor geschenken boven de 100 euro”, vertelt Jolanda Bronsvort, directiesecretaresse bij bouwbedrijf De Groot Vroomshoop. Jolanda heeft geen officiële rol wat de relatiegeschenken betreft. “Hooguit kan ik het signaleren als iemand iets niet inlevert en hierover overleggen met de personeelsmanager of de directie.”

Aanspreekpunt

Sonja Pfaltzgraff, coördinator secretaressepool bij Delta Lloyd: “Wij hebben een keurige en duidelijke gedragscode voor het aannemen van geschenken. Deze geeft aan dat medewerkers moeten

voorkomen dat een relatiegeschenk of uitnodiging hun beslissingen kan beïnvloeden. Als ze een cadeau aannemen, moeten ze dat onmiddellijk melden bij hun directie. Bij twijfel vragen ze advies aan de directie. De maximale waarde van relatiegeschenken die medewerkers mogen accepteren, is ongeveer 50 euro. Verder mogen medewerkers alleen uitnodigingen voor bijeenkomsten binnen Europa aanvaarden na goedkeuring door hun directeur.”

Sonja vindt het belangrijk dat ze een duidelijke rol bij het aannemen van relatiegeschenken speelt. “Ik ben een soort aanspreekpunt voor secretaresses bij Delta Lloyd. Bij twijfel schakel ik mijn leidinggevende in of de directeur Group Integrity. Voor die directeur heb ik een hele tijd gewerkt en hij weet precies wat wel en niet mag.”

Subtiel

Rian van Bommel is freelance secretaresse en heeft daardoor ervaringen bij diverse opdrachtgevers. “Bij commerciële organisaties is het aannemen van relatiegeschenken meestal geen probleem. De eindejaars-relatiegeschenken worden soms verzameld en dan verloot onder het personeel. Ook worden de echt dure geschenken voor de directie vaak naar het privéadres gestuurd en daar hoor je dan niets meer van. Commerciële organisaties hebben vaak geen regels. Een gemeente waarvoor ik een opdracht deed, accepteerde vooral de wat duurdere cadeaus beslist niet vanwege de mogelijke schijn van partijdigheid.”

Rian geeft voor het aannemen van relatiegeschenken subtiel aan wat de bedoeling is. “Ik kan nou eenmaal niet zeggen dat aannemen van geschenken niet mag of dat ze hun geschenken terug moeten geven. Ik geef geen privéadressen door aan zakelijke relaties.”

Wegwijzer

Volgens Jane Booi, executive assistant bij Bol.com, staat haar werkgever in beginsel het aannemen van relatiegeschenken niet toe. “Als ze worden opgestuurd per post, moet je dat melden bij je leidinggevende. Uitzondering is dat medewerkers jaarlijks per relatie één geschenk onder de 50 euro mogen aannemen. Verder krijgen we bij indiensttreding een ‘wegwijzer’ en daarin staan uitgebreid de regels voor het aannemen van relatiegeschenken. Deze staan ook op ons intranet.”

Jane heeft wat de relatiegeschenken betreft een signalerende functie. “Ik ben ook een voorbeeld voor collega’s en fungeer als hun vraagbaak voor het aannemen van relatiegeschenken.”

Handboek

Uit een discussie in de Management Supportgroep op LinkedIn kwam enkele interessante ervaringen naar voren. Zo waren deelnemers lovend over het verlotingsysteem. Bijvoorbeeld omdat bijvoorbeeld mensen die nooit direct iets krijgen, zoals receptionistes of administratieve krachten, zo toch meedelen.

Verder merkte een deelnemer aan de discussie op dat in haar bedrijf medewerkers alleen uitnodigingen mogen aannemen als ze een commercieel of ander zakelijk belang dienen. De medewerker die het meeste contact heeft met de klant gaat dan naar het evenement. Ook blijken werkgevers soms veel aandacht te schenken aan instructie. Zo vertelde een secretaresse dat zij en haar collega’s een digitaal handboek krijgen voor integer werken en dat ze een cursus kunnen volgen over het toepassen van de juiste gedragsregels.

Relevante websites

<http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/integriteit-overheid/integriteit-ambtenaren-en-bestuurders>

(regels binnen overheid) <http://blog.igopost.nl/relatiegeschenken/2011/06/01/beleid-voor-relatiegeschenken-en-promotionele-artikelen/#more-40> (beleid voor relatiegeschenken en promotionele artikelen)

<http://www.mkbservicedesk.nl/2323/wat-staat-allemaal-gedragscode.htm> (onderdelen gedragscode)